

KENT SOSYOLOJİSİ

GORDON CHILDE’A GÖRE KENTLERİN ORTAYA ÇIKIŞI:

(**Gordon Childe**-- Önce «tarım devrimi» ardından «kentsel devrimin» gerçekleştiği yönündeki açıklama (**İki devrim kuramı**))

- M.Ö. 10.000’den itibaren hayvan ve bitkilerin evcilleştirilmesi, bahçe kültürünün ortaya çıkması ve yerleşik hayata geçilmesi. (Neolitik dönemde yaşanan “tarım devrimi”)
- M.Ö. 6000-3000 arasındaki teknolojik gelişmeler, tarımsal üretim artışı ve siyasi-dini ilişkilere bağlı olarak kentlerin gelişmeye başlaması (Neolitik dönemde yaşanan gelişmeler)
- M.Ö. 3500’den (Tunç Çağı’nın başından itibaren) net olarak kentsel nitelik kazanmış yerleşmelerin ortaya çıkması (Bronz çağında yaşanan “kentsel devrim”)

Kentsel yerleşimlerin ortaya çıkışı ile ilgili bu görüşe göre kentleşme nedenleri:

- **Teknolojik gelişmelerin yoğunlaşması**
- Neolitik köylerde teknolojik gelişmelerin etkisiyle **artık ürün elde edilmesi**
- **Köylerdeki üretimi kontrol etmek isteyen bir yönetici/ toprak ağası grubun elde ettiği siyasi-dinsel hakimiyet***

GORDON CHILDE’A GÖRE BİR YERİN KENT OLARAK TANIMLANMASI İÇİN GEREKEN ÖLÇÜTLER:

1. Artan nüfus büyüklüğü ve yoğunluğu.
2. Emeğin uzmanlaşması: Zanaatkar, tüccar, din adamı toplumsal grupların ortaya çıkışı.
3. Tapınakların hâkimiyetinde kurulan kentsel mekân
4. Hinterland (art bölge) için gıda üretiminin kontrolü ve artı ürünün depolanması.
5. Toplum üzerinde mutlak kontrole sahip egemen sınıfın varlığı (Rahip, askeri liderler ve bürokratik yetkililer egemen sınıfın yönetici sınıfını oluştururlar.)
6. Yazının icadı: Bilginin işlenmesini sağlayan sayısal ve alfabetik belirtme sistemlerinin varlığı.
7. Sanatsal üretimin gelişmiş olması: Sanat, müzik gibi giderek rafine edilmiş kültürel ifade formlarının varlığı.
8. Bilimlerin gelişimi: Tahmin, ölçüm ve standardizasyon kayıtları tutmak için (örneğin vergi) gerekli olan bilginin üretilmesi.
9. Diğer merkezler ile uzun mesafeli ticaretin varlığı.
10. Akrabalık/ kan bağı yerine aidiyetin yaşanılan yere bağlılık üzerinden kurulması.

İLK KENTSEL YERLEŞMELERİN ORTAYA ÇIKIŞI- BRONZ ÇAĞI:

- Neolitik dönem yerleşmelerinin kentsel niteliği ile ilgili olarak farklı görüşler olmakla birlikte genelde köy olarak tanımlanmaktadır. Diğer yandan bronz çağına ait büyük yerleşimler tartışmasız olarak kentsel nitelikli kabul edilmektedir.
- Bronz (Tunç) çağında gerçek anlamda kentsel olarak tanımlanan yerleşimler M.Ö.3500-3000'den itibaren çeşitli bölgelerde ortaya çıkıyor.
- Bu bölgeler: Mezopotamya (Sümer kentleriyle başlayan kentsel gelişme, Akad, erken Mısır ve Babil kentleri ile devam etmiştir.), Indus vadisi (Pakistan- [Harappa](#) ve [Mohenjo-daro](#) yerleşimleri), Mısır, Batı Anadolu (Ege), Orta ve Doğu Anadolu, Kıbrıs, Doğu Akdeniz (Levant).
- **Uruk → (Sümer kenti)**
- **Harappa ve Mohenjo-daro → Indus Vadisi Uygarlığı kentleri**
- Neolitik dönemi takip eden Bronz Çağı'nda (M.Ö. 3500-1100) Mısır, Mezopotamya ve Indus vadisinde neolitik köylerden farklı olarak çeşitli ölçütler açısından kentsel özellikler taşıyan yerleşimler gelişmiştir.
- Bu kentlerde, neolitik yerleşmelerden farklı olarak uzmanlaşma ve toplumsal tabakalaşma net olarak gözlenmektedir. Tarımsal üretimde çalışmayan zanaatkarlar, dini ve siyasi yöneticiler gibi belirli işlerde uzmanlaşan **yenı toplumsal tabakalar** belirginleşmiştir.
- Siyasi ve dini işlevler netleşmiştir. Kentlerin ayırt edici özelliği siyasi ve dini iktidarın mekanları olmalarıdır.
- **Ziggurat →** Aşk ve savaş tanrıçası İştär için yapılan tapınak binası
- **Anadolu →** Truva (Troya)

Roma → İnsula (eski tarz apartman) düşük gelirli aileler kullanır

Villa tarzı yaşam → Villus

Hamam → Bardella (üst sınıf)

Libertus → Azatlı köle

- Roma da mekan-toplum/Birey ilişkisi tek yönlü değildir

Kendileme:

İnsanların yaşayışlarını düzenlemesi, geliştirmesi ve bireysel kimliklerinden özdeşleşen bir şeyler katmalarıdır.

Tüm dönemlerde:

- Ekonomik
- Siyasal
- Teknolojik
- Sosyo-psikolojik nedenler **kentleşme** de rol oynamıştır

Modern dönemlerde:

- Ekonomik
- Siyasal
- Teknolojik nedenler **kentleşme** de rol oynamıştır

18. yüzyıl → Tarım toplumlarından sanayi toplumlarına geçiş

19. yüzyıl → İmparatorluktan ulus devletlere geçiş

- Sanayi kapitalizminin yükselişi (kent çağlarını) kısıtlıyor

Modern ve modern öncesi kentlerin ortak özellikleri:

- Bilginin
 - Ekonomik ve kültürel zenginliğin
 - Siyasi gücün
 - Denetim işlevinin toplandığı yerler olmasıdır.
-
- Neolitik dönem içerisinde, yerleşik hayatın sürdüğü ilk yerleşimler, Filistin-ürdün vadisindeki Jericho (Ceriko) ve Anadolu da ki Çayönü, daha sonra Çatalhöyük ortaya çıkar.

Sinekizm → İnsanların bir mekanda karşılıklı amaçlı kolektif şekilde yaşamalarıdır.

Roma → Civitas; psikopos kentleri (6. Yüzyıl)

Psikoposluk bölgeleri ve manastır kentleri:

- **Kentin sakinleri;** manastır rahipleri, klişe okullarındaki öğrenci ve öğretmenler ve bu topluluğun günlük ihtiyaçlarını karşılayan özgür yada köle hizmetkar ve zanaatkar
- **Garnizon sakinleri (kale-kentler);** çevre köylerin sakinlerinden alınan vergilerle garnizon geçimini sağlar/nüfus birkaç yüz kişiyi geçmiyor/kentin sakinleri; askerler, din adamları, ve hizmetliler
- **Toprak sahiplerinin (kral ve soylular) kurduğu kentler;** yabancı tüccarlar pazarlarda mal çeşitliliği sağlıyor/nüfus 2-3 bini geçmemiştir/kentin sakinleri; prens ve ailesi, hizmetkarlar, din adamları, soylular, az sayıda tüccar ve zanaatkarlar

- Yunanca'da kent anlamına gelen “**polis**” dendiğinde, birincisi, siyasi- idari, dini ve kültürel bir merkez olarak gelişen bir kent; ikincisi, bir kentin egemenlik alanıyla tanımlanan bir yönetim şekli (kent-devlet) akla gelmelidir. Etimolojik olarak “politika” kelimesinin kökeninde “polis” vardır.
- Aristoteles, “Politika” adlı eserinin 1. kitabında şöyle der: “Kent ya da devlet, aile ya da baska bir toplumsal birliktelikten önce gelir. Çünkü bütün, parçadan önce gelmelidir.”

Antik Yunan → Demokrasi/Kamusalılık/yurttaşlığın geliştiği siyaset mekanları

Polis → Kent

Kent devleti birimi → Attika

Antik yunan temel kamu binaları:

- Tapınaklar
- Stadyum
- Meclis binası
- Tiyatro
- Agora (çok işlevli geniş, açık kamu alanları ve evlerin olduğu alt şehir)

Sparta → Askeri alanda gelişmiş şehir

Atina → Eğitim, kültür, sanat gibi alanlarda öncelikli şehir

İyonya → Efes ve Milet kentleri

Laconia → Sparta kenti

Girit → Knossos ve Faistos kentleri

Antik Roma kentlerinde diğer kamu binaları:

- Forum (Siyasi, ticari ve toplumsal işlevi olan açık kamusal alan)
- Bazilika (Forum alanında yer alan ve başta mahkeme olmak üzere diğer kamu hizmetlerinin ve çeşitli idari işlerin görüldüğü yer)
- Hamamlar (halk sağlığı, sosyalleşme, spor ve kültürel olmak üzere çeşitli işlevlere sahip. Kütüphane, konferans ve sergi salonları gibi mekanları da içeriyor.)
- Hapishaneler

SANAYİ DEVRİMİ ÖNCESİ KAPİTALİST GELİŞME:

- ÜRETİM TARZI DEĞİŞİYOR (TARIMSAL ÜRETİMİNDEN SANAYİ MAMUL MADDE ÜRETİMİNE KAYIŞ)
- ÜRETİMİN ÖRGÜTLENMESİ DEĞİŞİYOR
- KIRSAL ALANLAR ÇÖZÜLÜYOR

SİPARİŞ ÜZERİNE EVDE ÜRETİM SİSTEMİ (PUTTING OUT SYSTEM) (FABRİKALAŞMA ÖNCESİ ÜRETİMİN DÖNÜŞÜMÜ) :

- TEKSTİL ÜRÜNLERİNİN ULUSAL VE ULUSLARARASI TİCARETİ İLE İLİŞKİLİ OLARAK 16. YÜZYILDAN İTİBAREN DOKUMA ENDÜSTRİSİNDEKİ ÖLÇEK BÜYÜMESİ
- TEKSTİL ÜRÜNLERİNE OLAN TALEBİ KARŞILAMAK ÜZERE GİRİŞİMCİ TEKSTİL TÛCCARLARININ KIRSAL ALANLARDA YAŞAYAN AİLELERE GEREKLİ HAMMADDE VE TEÇHİZATI VERİP MAMUL MADDEYİ ALMASINA DAYANAN TAŞERON SİSTEMİNİ UYGULAMALARI
- EMEĞİN, ÜRETİM ARAÇLARINDAN KOPMASI ve PAZAR İÇİN YAPILAN KAR AMAÇLI ÜRETİMİN ARTMASI (Feodal tarım toplumunun geçimlik ekonomisi kar amacıyla üretime evrilirken ücretli emek rejiminin öne çıkmaya başladığı görülüyor.)
- BU ŞARTLAR ALTINDA İŞGÜCÜNÜN İŞ SÜRECİ ve ÜRÜN ÜZERİNDEKİ DENETİMİNİN ZAYIFLAMAYA BAŞLAMASI/ DEZAVANTAJLI KONUMA GELMESİ/ KENDİ HESABINA ÇALIŞAN DEĞİL ÜCRETLİ EMEK HALİNE GELMESİ
- Frederick Taylor-Bilimsel Yönetim Yaklaşımı (Örn. Görevlerin tanımlanması, görevleri yaparken verimsiz, sonuç üretmeyen ve işi yapamı yoran hareket ve davranışların belirlenerek devre dışı bırakılması, işte zaman standartları oluşturulması vb.)
- Henri Ford (“Üretim bandı”/ Görevlerin ve ürünlerin standartlaşması)

MODERN DÖNEM KENTLEŞMESİNİN İLK EVRESİ:

- Kentleşme, ülke coğrafyasına yayılıyor. Daha geniş bir ölçeğe yayılan kentli nüfusun artışı tarımsal üretim dönemindeki kırsal nüfusun ağırlığını değiştiriyor. Ulaşım ve iletişim alanındaki büyük yatırımlar “ülke sınırları içinde yeni bir kentsel ağ yaratıyor”.
- Tarım toplumlarında, işlevsel, sosyal ve fiziksel olarak net olan kır-kent ayrımı bulanıklaşmaya başlıyor. Örn. Kalabalıklaşan kent merkezinden kaçan orta ve üst sınıflar yarı-kırsal nitelikteki araziler üzerinde kurulan banliyölere yerleşiyor.
- Kentler farklı işlevsel bölgelere ayrılıyor (İlk kent planlama uygulamalarından olan “bölgeleme” işlemi)
- Tarım toplumundaki kentlerde sınıfsal/ ekonomik ayrışmalar sınırlıdır. Zengin ve yoksulun, çalışma, barınma vb. açılarından mekansal birlikteliği ağırlıktadır. Sanayi toplumlarının kentlerinde ise sınıfsal ayrışma belirgin bir biçimde öne çıkmıştır.
- 18. yüzyıl sonu ve 19. yüzyılın büyük kısmında, Avrupa’nın erken sanayileşmiş ülkelerinde kısıtlı kamu müdahalesi altında, serbest piyasa koşullarında şekillenen hızlı ve vahşi bir kentleşme var.

- Spekülatif arsa ve konut piyasası (Pahalı arsa üzerinde mümkün olduğu kadar çok konut yapmaya çalışan ve kötü malzeme kullanan müteahhitler.)
- Bir yandan sefalet mahallelerinin diğer yandan kırım avantajlarından yararlanabilen banliyölerin gelişimi (sınıfsal-mekansal ayrışma).
- Küçük ölçekli yaya kentleri, hızla artan nüfusa paralel olarak kiracıların sömürülmesine dayalı bir barınma sisteminin ve halk sağlığı sorunlarının üst düzeye vardığı yerler haline geliyor.

HIZLI BİR KENTLEŞME HAREKETİ KENTLERDEKİ YETERSİZ ALTYAPIYLA BİRLEŞİNCE NE OLUR

- İnsan hayatını ve sağlığını etkileyecek düzeyde kötü yaşam koşullarının gelişmesi
- Kent merkezlerindeki fabrikaların yakınlarında gelişen mahallelerde aşırı kalabalık, asgari halk sağlığı standartlarının olmadığı bir kentsel yaşam (örn. Kolera salgınları).
- Bildiğimiz anlamda belediye hizmetleri 18. yüzyıl sonun ve 19. yüzyıl başlarında söz konusu değil.
- Yoğun bir çevre kirliliği; düşük halk sağlığı (çevre temizlik, katı atık toplama, su ve kanalizasyon hizmetlerinin yokluğu veya eksikliği)
- Yoğun bir hava kirliliği

KENTSEL SORUNLARA ÇÖZÜM ARAYIŞLARI:

Kamu müdahaleleri 19. yüzyılın son çeyreğinde belirgin bir artışgösteriyor. Yapılan araştırmaların sonucunda;

- “Kamu sağlığı” kavramı öne çıkıyor.
- İşçi sınıfının konut çevrelerinin, barınma koşulların yetersizlikleri daha iyi algılanmaya başlıyor.
- Kent sağlığı koşullarını denetlemede **yerel yönetimlerin yetkileri arttırılıyor.**
- 1870’lerden başlayarak pek çok belediye su ve kanalizasyon sistemlerini iyileştirme gayreti içine giriyor.
- Aynı zamanda imar yönetmelikleri ile özel mülkiyetteki toprak üzerindeki yapılaşmayı denetlemeye,

kısıtlamaya başlıyorlar. Bu konuda yerel imar yönetmelikleri çıkarılıyor.

- **Halka açık büyük parkların ve diğer yeşil alanların oluşturulabilmesi için mali kaynaklar ayrılıyor.** (“Park Hareketi”)

Karl Marx: Üretim tarzı- sınıf çatışması ve kentleşmenin özellikleri arasındaki ilişkisi/ Kır-kent ayrımı/Sınıf bilinci/ Proleterya kültürünün oluşumu

Frederich Engels: Sınıflar ve mekan ilişkisi/ Sosyo-mekansal ayrışma (ikili kent yapısı)/ Kentsel eşitsizlik

Emile Durkheim: İşbölümü ve uzmanlaşma/ Kentlerdeki maddi ve manevi yoğunlaşma

Georg Simmel: Kente sosyo-psikolojik bakış/ Metropol yaşam tarzı (kente özgü davranış kalıpları, değerler vb. / Para ekonomisi/ Yabancılaşma/ Kendini gerçekleştirme imkanları

Max Weber: İdeal kent modeli / Özerk kent yönetimi/ Kentin ekonomik özelliği yanında siyasal ve yasal özelliklerine vurgu

Marx'a göre kır ve kentin analizi "üretim tarzları içerisine kazanmış sınıf ilişkilerinin analizi" temeline oturtulmalıdır. (Tarihin/toplumsal değişimin sınıf mücadelesi temelinde ele alınması.) (Kır, bir önceki başat üretim tarzı olan feodalizmin mekanıdır; kent ise mevcut kapitalist üretim tarzının ana mekanıdır. Toplumsal evrimin "gelişen üretim güçlerinin de yardımıyla" yeni bir toplumsal düzene doğru ilerleyeceğini düşünen Marx ve Engels kapitalist sistem altında derinleşen kır-kent karşıtlığının yeni toplumsal düzende – sosyalist toplumsal düzen- aşılması gerektiğini belirtmişlerdir.)

Kentleşme ve kentlerin ayrıcalıklı önemi belirli bir dönemde varolan farklı sınıf çıkarları ve bunlar arasındaki ilişki/ çatışma bağlamında anlaşılmalıdır (feodal sınıf vs. kapitalist sınıf/ kapitalist sınıf içinde küçük üreticiler vs. büyük sanayi sermayesi).

"Kapitalist çelişkilerin serası olarak kent": Kentler hem sermayenin zenginliğinin hem de işçi sınıfının sefaletinin yoğunlaştığı ve net bir biçimde görünür olduğu mekanlardır. Bu çelişkilerin açık varlığı yeni bir ekonomik/ siyasi düzene doğru gerçekleşecek radikal dönüşüm için bir fırsattır.

Kentler, işçi sınıfının "kendi için sınıf" olmasında, sermaye karşısında ezildiği kapitalist şartları dönüştürmek için gerekli olan sınıf bilinci geliştirmesinde bir önkoşul olarak rol oynamaktadır. Bu bağlamda kentler işçi sınıfının burjuvaziye karşı politik ve ekonomik açıdan örgütlü bir sınıf olarak kendini oluşturmaya ve kanıtlaması açısından önemli yerlerdir.

Marx, bu nedenle bu bilincin gelişmesini engelleyen kırsal alanda yerleşik gerici feodal ilişkiler karşısında kentlerde oluşan ortamı ilerici olarak değerlendirmektedir.

FREDERICH ENGELS ve SOSYO-MEKANSAL AYRIŞMA:

- “İngiltere’de Emekçi Sınıfların Durumu” başlıklı çalışmasında İngiliz kentlerini emekçi sınıfların yaşam koşulları üzerinden ele almaktadır. Kentsel mekânın ve kentel yaşam kalitesinin sınıfsal olarak nasıl ayrılaştığını ortaya koymaktadır.
- Karlılık ve sermaye birikimi mantığına uygun biçimde İngiliz kentlerinin nasıl dönüştürüldüğünü, bir yanda kısa sürede yüksek rantlar elde edilmesi, diğer yanda sefalet ve yoksulluğun yayılmasını anlatmaktadır. (Kapitalist üretim biçiminin yarattığı sosyo-mekansal eşitsizlik ve “ikili kent yapısı”/ Toplumsal yapının özelliklerinin kent mekanına yansması)
- Zengin semtleri ile yoksul semtlerin birbirinden fiziksel olarak nasıl izole olduğundan, zenginlerin bir ömür boyu kentteki yoksulluğu görmeksizin/ göz ardı ederek nasıl yaşayabileceklerinden bahsetmektedir. (Ayrıca, “Konut Sorunu” adlı çalışması) (Sosyo-mekansal ayrışma)
- “Konut Sorunu” kitabında burjuvazinin de kentlerdeki yoksul kesimin kötü yaşam koşullarını düzeltme ve konut kıtlığını azaltma konusuna eğildiğini, bu kapsamda kentsel dönüşüm uygulamalarına giriştiğinden söz etmiştir.
- Halk sağlığı konusundaki girişimler konusunda burjuvazinin çabalarının (kendilerini de etkileyen) kentsel hijyen sorununa etkili çözümler ürettiğini belirtmektedir. Ancak, konut sorunu konusunda aynı fikirde değildir.
- Engels’e göre kapitalist sistemin temel dinamikleri* dolayısıyla belirli semtlerdeki konut iyileştirme/ yapım girişimleri konut sorununa kökten bir çözüm getirmeyecektir. (* 1) Mekanizasyonun etkisiyle işsizliğin –yedek işgücü ordusunun- artması ve bunun ücretleri aşağıya doğru çekici etki yaratması 2) Toprakta özel mülkiyet ve buna paralel kentsel rantlara el koyma konusundaki motivasyon)

EMILE DURKHEIM ve KARMAŞIKLAŞAN İŞBÖLÜMÜ:

- Kentin bir bölgesindeki çöküntü alanı ortadan kalktığında eşzamanlı olarak başka bir bölgede yeni bir çöküntü alanının geliştiğini, bu anlamda yoksulluğun ve kötü yaşam koşullarının başka yerlere taşınıp, sadece mekansal olarak ötelendiğini söylemektedir.
- Kenti, geliştirdiği toplumsal kuramın önemli kavramları olan “işbölümü ve dayanışma” çerçevesinde ele almıştır.
- Feodalizmden kapitalizme doğru gerçekleşen toplumsal değişimi açıklarken bu iki toplum biçimine denk gelen iki toplumsal dayanışma biçimi tanımlamıştır: Mekanik ve organik dayanışma.
- Kentler, üyeleri arasındaki benzerlik temelinde devamlılığını sağlayan, mekanik dayanışmanın görüldüğü toplumlardan bireyler arasındaki tamamlayıcı farklılıklar temelinde bir dayanışmanın (bir canlı organizmada görüldüğü gibi karşılıklı işlevsel bağımlılık ilişkileri) gözlendiği toplumlara geçişte önemli bir önkoşul olmuştur. (Benzerlik

temelli dayanışmadan, tamamlayıcı farklılıklara dayanan işlevsel niteliği ağır basan organik dayanışmanın mekanları olarak kentler)

- Bu açıdan, farklı bir konuda da olsa Durkheim da Marx gibi kentlerin modern toplumlarda gerçekleşen değişimler için önkoşul olma rolünü vurgulamıştır.

MAX WEBER ve İDEAL KENT TİPİ:

- Durkheim'dan farklı olarak nüfus yoğunluğunun kentleri/ kentsel yaşamı tanımlamak için yeterli bir ölçüt olmadığını ifade etmiştir.
- Yöntemsel olarak ideal tipler geliştirmeyi öneren Weber'in ideal kenti Ortaçağ Avrupa komün/ burjuva kentlerini temel almaktadır. Bu kentlerin ayırt edici özelliklerini şöyle tespit eder:

-Toplumsal açıdan: Anonimlik/ Kişisel ve yakın bağların önemini kaybetmesi

-Ekonomik açıdan: Pazar yeri olma/ Ticarete dayalı ekonomik işlevi ile hem kendi bünyesinde yaşayanları hem çevre bölgelerdekileri desteklemesi.

-Siyasi açıdan: Siyasi özerklik/ özerk mahkemelerin ve belediye teşkilatının varlığı

-Fiziksel işlev açısından: Güvenlik ve savunmayı sağlayan kale.

- İdeal kent modelini geliştirirken asıl amacı Batı kapitalizminin kökenlerini araştırmak ve kapitalist birikimin niçin Avrupa coğrafyasında ortaya çıktığını açıklamaktır.
- Marx gibi Weber de kentlerin feodalizmin hakim olduğu bir sistemde kapitalist üretim biçiminin gelişmesi açısından önemli olduğunu söylemiştir. Buna göre, Avrupa kentlerin tarihsel özgünlüklerinin en yüksek olduğu dönem Ortaçağ'dır. Kentler yukarıda sözü edilen özellikleri taşıdıkları ölçüde feodal sistem içinde kendi hakimiyetlerini kurmuşlardır. Bu, yeni sınıfların ve tabakaların kapitalizme doğru radikal bir dönüşümü başlattıkları kenttir.

GEORG SIMMEL ve "METROPOL ve ZİHİNSEL YAŞAM":

- Kentte yabancılaşma sorunu olarak adlandırabileceğimiz kuramsal açıklamaları ortaya koyan ve Avrupa'da kentleşmenin yarattığı sosyo- psikolojik sorunları ilk gündeme getiren araştırmacıdır. Metropol kentler, yeni düşünme biçimleri, tutum ve davranışların ortaya çıktığı, ayrıca, hayatın yüksek ritmi ve para ekonomisinin araçsalcılığı dolayısıyla insanın zihinsel yaşamının dönüştüğü yerlerdir.

- Simmel'e göre sosyal hayat, kendi analiziyle "iki kişiden üç kişiye geçilmesi" niteliksel bir değişimdir. İki kişi arasında kurulması muhtemel dayanışmacı ilişki üçüncü kişinin gelmesiyle birlikte grupta yaşanan ilişkileri farklı olasılıklara taşır. Sosyal ilişkiler, zihinsel imgeler ve maddi uyaranlar açısından olasılıkların son derece arttığı kentlerde insan psikolojisi ve toplumsal etkileşimle ilgili bazı doğrultular:

- Kentteki sosyal yaşam içine hem dayanışma, hem rekabet ilişkileri vardır.

- Kentte çeşitli açılardan daha özgür bir yaşam sürülebilir. Ancak, diğer yandan hızla değişen, çoğu durumda birbiriyle çatışan durumlarla karşı karşıya kalan kentli insanlar için duysal ve zihinsel uyaranlar çok çeşitli ve düzensizdir. Bu da kentte varolabilmek için daha akılcı bir tavır

takınmayı içeren bir savunma mekanizmasının gelişmesini tetiklemektedir. ("Kalbiyle değil aklıyla hareket eden kentli insan")

- Kentlerin hızlı hayat temposunda pek çok duyumsal ve duygusal etkinin altında kalmak çekingenlik, duygusal açıdan kayıtsızlık ve yabancılaşma durumlarını sıklıkla üretir. Olasılıklar ve imgeler deryasında sürüklenmek istemeyen, belirli bir sabitlik elde etmek isteyen birey güvenliğini ve özerkliğini koruma çabası içine girmesi ve rasyonel bir tutum takınması.

- Kent hayatında varolmanın gerektirdiği bir savunma mekanizması olarak yorumlanabilecek olan rasyonelleşme esasen daha derin bir yerden, para ekonomisinden beslenir. Simmel, Weber'e benzer bir şekilde kentsel alanlarda bireyselleşmeye yönelik bir bilinç değişiminin yoğun ve hızlı bir şekilde ortaya çıktığını söylemektedir. Bireycilik, modern yaşam tarzının ve para ekonomisinin önemli özellikleri olan değerlerinin benimsenmesinden beslenir. Paranın farklılıkları türdeşleştirici etkisi de kayıtsızlığın-bıkkınlığın önemli bir nedenidir.)

- Sosyal hayatın bir paradoks olduğunu dile getirmesine paralel olarak Simmel'e göre modern kent, kalabalıklar arasında yalnızlık ve kaybolmuşluk hisseden kentli insana bu bedeller karşılığında kişilik sahibi olma ve özgürlük fırsatları da sunmaktadır. Yani kent yaşamının ağırlıklı olarak olumsuz yönlerini tespit etmekle birlikte olumlu gördüğü yönlerden de bahsetmiştir.